

ఆధునిక భారత రాజ్యంగ నిర్మాణం

- రేగ్యులటింగ్ చట్టం -- 1773
- పిట్స్ ఇండియా -- 1784
- చార్టర్ చట్టం -- 1793
- చార్టర్ చట్టం -- 1813
- చార్టర్ చట్టం -- 1833
- చార్టర్ చట్టం -- 1853
- భారత ప్రభుత్వ చట్టం -- 1858
- ఇండియన్ కౌన్సిల్ చట్టం -- 1861
- ఇండియన్ కౌన్సిల్ చట్టం -- 1892
- ఇండియన్ కౌన్సిల్ చట్టం -- 1909
- భారత ప్రభుత్వ చట్టం -- 1919
- భారత ప్రభుత్వ చట్టం -- 1935
- భారత స్వతంత్ర చట్టం -- 1947

రేగ్యులటింగ్ చట్టం - 1773

- ఈ చట్టం తూర్పు ఇండియా కంపెనికి భారత్ లో వ్యాపారం చేసుకునేందుకు బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం ప్రత్యేక హక్కులు కల్పించింది.
- 1765 లో ఈ కంపెని దివాన్ (రేవన్యూ వసూలు హక్కు) పొందడంతో పాటు భుబాగం పై అధికారం కుడా పొందింది.

1773 చట్టంలోని ప్రధాన అంశాలు ;

- బెంగాల్ గవర్నర్ ను గవర్నర్ జనరల్ ఆఫ్ బెంగాల్ గా మార్పు చేసారు.
- బెంగాల్ మొదటి గవర్నర్ జనరల్ గా వారెన్ హేస్టింగ్స్ నియమితులయ్యారు.
- బంబాయి, మద్రాసు గవర్నర్లును బెంగాల్ గవర్నర్ జనరల్ కు ఆదిన అధికారులుగా మార్చారు.
- ఈ చట్టం ద్వారా పోర్ట్ విలియం (కోల్ కత్తా) లో సుప్రీం కోర్ట్ ను 1774 ఏర్పాటు చేశారు.

పిట్స్ ఇండియా చట్టం - 1784

- 1773 రేగ్యులేటింగ్ చట్టంలోని లోపాలను సరిదిద్దేందుకు ఈ చట్టం రూపొందింది.
- పిట్స్ ఇండియా చట్టంను బ్రిటిష్ ప్రధాని విలయం పిట్స్ పేరు మీదుగా పిలవటం జరిగింది.
- పిట్స్ ఇండియా చట్టం ద్వారా భారత ప్రభుత్వ వ్యవహారాలు బ్రిటిష్ ప్రభుత్వ ప్రత్యక్ష నియంత్రణ లోకి వెళ్ళాయి.
- ఈ చట్టం కోర్ట్ ఆఫ్ డైరెక్టర్స్ పై నియంత్రణ బోర్డ్ ఆఫ్ కంట్రోల్ ను ఏర్పాటు చేశారు.
- కంపెని భూబాగాలను “ బ్రిటిష్ ప్రోపర్టీ ఇన్ ఇండియా” గా పేర్కొనడంతో ఈ చట్టం ప్రాముఖ్యత సంతరించుకుంది.
- 6గురు సభ్యులతో బోర్డు ఆఫ్ కంట్రోల్ ఏర్పాటు అయ్యింది. వీరిని బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం నియమిస్తుంది.

చార్టర్ చట్టం - 1793 :

- ఈ చట్టం ఇండియా లో కంపెని వాణిజ్య గుత్తాధిపత్యాన్ని మరో 20 సంవత్సరాలు పొడగించింది.
- భారత్ ఆదాయం నుంచే బోర్డ్ ఆఫ్ కంట్రోల్ ఖర్చులు భరించేందుకు ఈ చట్టం ద్వారా విలు కల్పించారు.

చార్టర్ చట్టం - 1813 :

- ఈ చట్టం భారత్ లోని కంపెని వ్యాపార గుత్తాధిపత్యాన్ని అంతం పలికింది.
- ఇండియాలో క్రైస్తవ మత ప్రచారానికి, పాశ్చాత్య విద్యా వ్యాప్తికి మిషనరీలకు అనుమతి ఇచ్చింది.

చార్టర్ చట్టం - 1833 :

- కంపెని కార్య కలాపాలను ఈ చట్టం రద్దు చేసింది.
- బెంగాల్ గవర్నర్ జనరల్ హోదాను గవర్నర్ జనరల్ ఆఫ్ ఇండియా గా మార్చింది.
- గవర్నర్ జనరల్ కు 1833 చట్టం ద్వారా అన్ని మిలిటరీ మరియు సాధారణ అధికారాలు కల్పించారు.
- భారత దేశపు మొట్ట మొదటి గవర్నర్ జనరల్ ఆఫ్ ఇండియాగా విలియం బెంటిక్ నియమితులయ్యారు.
- గవర్నర్ జనరల్ కౌన్సిల్ లో ఒక న్యాయ సంబంధ సభ్యుడిని చేర్చింది.
- ఈ కౌన్సిల్ లో మొదటి లా మెంబర్ మొకాల్.

- కౌన్సిల్ ఆఫ్ ప్రీసిడేన్సిల సంఖ్య ను 3 నుండి 2 కు తగ్గించింది.
- భారతీయుల పట్ల అన్ని రకాల వివక్షతను ఈ చట్టం రద్దు చేసింది.
- మతం, కులం, రంగు, పుట్టుక ప్రాతిపదికన అధికారం, ఉద్యోగం] కల్పించడాన్ని నిషేధించింది. బహిరంగ పోటీ పద్ధతిని ప్రవేశపెట్టింది.
- బాంబే, మద్రాసు ప్రభుత్వాలకు గల శాసన అధికారాలను ఈ చట్టం ద్వారా తొలగించింది.
- భారత దేశంలో బ్రిటిష్ కార్యకలాపాలను కేంద్రీకరణకు మొదటి మెట్టుగా 1833 చట్టాన్ని పేర్కొనవచ్చు.
- ఈ చట్టం ద్వారా ఈస్ట్ ఇండియా కంపెనీ యొక్క వాణిజ్య కార్యకలాపాలను నియంత్రించటం జరిగింది.

చార్టర్ చట్టం - 1853 :

- గవర్నర్ జనరల్ కౌన్సిల్ సభ్యుల సంఖ్య 12 కు పెంచింది.
- ఇండియాలో సివిల్ సర్వీస్ ఏర్పాటు చేసేందుకు నియామకాలు పోటీ పరిక్షల ద్వారా చేపట్టేందుకు విలు కల్పించింది.
- ఈ చట్టం ద్వారా గవర్నర్ జనరల్ యొక్క శాసన, కార్యనిర్వాహక అధికారాలను వేరుచేయటం జరిగింది.
- ఈ చట్టం సివిల్ సర్వీస్ ఉద్యోగులకు నియామకాల కోసం మెరిట్ ఆధారిత విధానాన్ని ప్రవేశపెట్టింది.

భారత ప్రభుత్వ చట్టం - 1858 :

- 1858 ను గుడ్ గవర్నమెంట్ ఆఫ్ ఇండియా గా పిలుస్తారు.
- 1858 భారత ప్రభుత్వ చట్టం ద్వారా ఈస్ట్ ఇండియా కంపెనీ నుండి బ్రిటిష్ రాచరికానికి భూబాగాలను, ఆదాయాలను, అధికారాలను బడలయించటం జరిగింది.
- బ్రిటిష్ రాణి అధికారాలను సెక్రటరీ ఆఫ్ స్టేట్ (భారత రాజ్య కార్యదర్శి) ద్వారా నిర్వహించటం జరుగుతుంది.
- సెక్రటరీ ఆఫ్ స్టేట్ కు భారత ప్రభుత్వ కార్య కలాపాలను నియంత్రించటంలో 15 మంది గల కార్య నిర్వాహక మండలి సహాయపడుతుంది.

- సెక్రటరీ ఆఫ్ స్టేట్ భారత ప్రభుత్వ వ్యవహారాలపై పూర్తి నియంత్రణ కలిగి ఉంటాడు. సెక్రటరీ ఆఫ్ స్టేట్ కు గవర్నర్ జనరల్ ఏజెంట్ గా వ్యవహరిస్తాడు.
- భారత దేశపు మొదటి సెక్రటరీ ఆఫ్ స్టేట్ సర్ చార్లెస్ ఉడ్.
- గవర్నర్ జనరల్ అఫ్ ఇండియా ను “వైస్రాయ్ అఫ్ ఇండియా గా పేరు మార్చారు.
- భారత దేశపు మొట్ట మొదటి వైస్రాయి “ లార్డ్ కానింగ్”

ఇండియన్ కౌన్సిల్ చట్టం - 1861 :

- 3 గురు భారతీయులను లేజిస్టివ్ కౌన్సిల్ కు నియమించారు.
- వారు 1) బెనారస్ రాజు 2) పాటియాలా మహారాజు 3) సర్ దినకర్ రావు

ఇండియన్ కౌన్సిల్ చట్టం 1892 : ఈ చట్టం ఉద్దేశ్యం లేజిస్టివ్ కౌన్సిల్ లో భారతీయులకు సరైన ప్రాధాన్యం కల్పించారు.

ఇండియన్ కౌన్సిల్ చట్టం 1909 :

- ప్రాతినిధ్యం, ప్రజామోదం పొందిన వ్యవస్థను ప్రవేశ పెట్టేందుకు జరిగిన తొలి ప్రయత్నమే ఈ చట్టం.
- దీనిని మింటో మార్లే సంస్కరణలుగా పేర్కొంటారు.
- వైస్రాయి లార్డ్ మింటో, అప్పటి విదేశాంగ మంత్రి (భరత్) లార్డ్ మార్లే ల్ పేరిట ప్రాచుర్యం పొందాయి.
- 1909 చట్టం లోని అంశాలు :
- గవర్నర్ జనరల్ కౌన్సిల్ లో ఒక భారతీయ సభ్యుడిని చేర్చుకునేందుకు ఈ చట్టం విలు కల్పించింది.
- జనరల్ ఎక్జిక్యూటివ్ కౌన్సిల్ లో చేరిన మొదటి భారతీయుడు : S P. సిన్హా
- ఈ చట్టమ మత పరమైన ప్రాతినిధ్యానికి అవకాశ కలిపించింది.

భారత ప్రభుత్వ చట్టం - 1919 :

- దీనిని మాంటేగ్ - చేమ్స్ ఫర్డ్ సంస్కరణలు అంటారు..
- అప్పటి భారత్ దేశ కార్యదర్శి మాంటేగ్, భారత వైస్రాయి చేమ్స్ ఫర్డ్ ఈ సంస్కరణలను రూపకల్పన చేసారు.

- 1919 భారత ప్రభుత్వ చట్టం రాష్ట్రాల్లో “ద్వంద్వ ప్రభుత్వం” ప్రవేశ పెట్టింది.
- కేంద్ర శాసన సభలో కౌన్సిల్ ఆఫ్ స్టేట్స్, లోజ్ స్టిప్ అసెంబ్లీ ఉంటాయి.
- శాసన సభ కాలపరిమితి 3 సంవత్సరాలు.
- కౌన్సిల్ ఆఫ్ స్టేట్స్ కాలపరిమితి 5 సంవత్సరాలు.
- పబ్లిక్ సర్వీస్ కమిషన్ ఏర్పాటు చేయాలని ఈ చట్టం ఆదేశించింది.
- 1926 లో సెంట్రల్ పబ్లిక్ సర్వీస్ కమిషన్ నియమించారు.

భారత ప్రభుత్వ చట్టం - 1935 :

- 1930 లో సైమన్ కమిషన్ చేసిన సిఫార్సుల ఆధారంగా ఈ చట్టం ఏర్పడింది.
- ఈ సిఫార్సుల పై చర్చించేందుకు బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం నిర్వహించిన 3 రౌండ్ టేబుల్ సమావేశాలు, అణగారిన తరగతుల నేతలకు మధ్య కుదిరిన పూనా ఒప్పందం కుడా ఈ చట్టానికి ఆధారం.
- బ్రిటిష్ ఇండియాలోని అన్ని రాష్ట్రాలు, స్వదేశి సంస్థానాలతో అఖిల భారత సమాఖ్య ను ఏర్పాటు చేయాలని చట్టం నిర్దేశించింది.
- స్వదేశి సంస్థానాలతో అఖిల భారత సమాఖ్యను ఏర్పాటు చేయాలని చట్టం నిర్దేశించింది.
- స్వదేశి సంస్థానాల సమాఖ్య చేరలేదు.
- 59 అంశాలను సమాఖ్య జాబితాలో 54 అంశాలు రాష్ట్ర జాబితాలో 36 అంశాలు ఉమ్మడి జాబితాలో చేర్చారు.
- అప్పడు ఉన్న మొత్తం 11 రాష్ట్రాల్లో 6 రాష్ట్రాల్లో ద్వంద్వ సభలు ఉండేవి. అవి బెంగాల్, బాంబే, మద్రాస్, UP, బీహార్, అస్సాం.
- మిగిలిన 5 రాష్ట్రాల్లో (పంజాబ్, సెంట్రల్ ప్రావిన్స్, నార్త్ వెస్టర్న్ ప్రావీన్స్, ఒరిస్సా, సింధ్) కేవలం ఒకే సభ ఉండేది.